

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Віктор ГУССЕВ

2026 р.

ПРОГРАМА
СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

<i>Ступінь вищої освіти</i>	<i>Бакалавр</i>
<i>Галузь знань</i>	<i>J Транспорт та послуги</i>
<i>Спеціальність</i>	<i>J5 Морський та внутрішній водний транспорт</i>
<i>Спеціалізація</i>	<i>J5.01 Навігація і управління морськими суднами</i>
	<i>J5.02 Управління судновими технічними системами і комплексами</i>
	<i>J5.03 Експлуатація суднового електрообладнання і засобів автоматики</i>

Херсон – 2026

Розробники програми співбесіди з історії України: кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри соціально-гуманітарної підготовки ХДМА Вікторія ДОБРОВОЛЬСЬКА; кандидат історичних наук, доцент Олена БЕЗЛУЦЬКА; доктор філософських наук, професор Альона ЛЕЩЕНКО.

Програму розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри соціально-гуманітарної підготовки ХДМА.

Протокол № 11 від 05.05.2026 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Вимоги до сформованості знань, умінь і навичок.....	5
Перелік тем, що виносяться на співбесіду.....	6
Критерії оцінювання відповідей під час співбесіди.....	20
Список рекомендованої літератури.....	22

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування у вигляді співбесіди з історії України розроблено відповідно до чинної Програми з історії України для 5-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання з урахуванням Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з історії України, здобутих на основі повної загальної середньої освіти (затвердженої наказом МОН України від 26.06.2018 № 696).

Співбесіда проводиться для перевірки знань, умінь, навичок та інших компетентностей з історії України в абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеню вищої освіти «бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти та за якою вступник має право проходити конкурсний відбір відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2026 році у Херсонській державній морській академії.

Метою проведення співбесіди є виявлення рівня сформованості історичної компетентності абітурієнтів; визначення умінь орієнтуватися в історичному часі та просторі й знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства та культури, визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ; уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

Програма передбачає перевірку рівня сформованості в учнів насамперед історичної компетентності, до елементів якої належать:

- **хронологічна компетентність** – уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах;
- **просторова компетентність** – уміння орієнтуватись в історичному просторі та знаходити взаємозалежності;
- **інформаційна компетентність** – уміння працювати з інформацією, інтерпретувати зміст, визначати надійність джерел та критично аналізувати;
- **логічна компетентність** – уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу, ставити питання, шукати відповіді, розуміти множинність трактувань та зіставляти різні інтерпретації;
- **аксіологічна компетентність** – уміння формулювати свою оцінку подіям, відповідно до цінностей, осмислювати зв'язки між історією та сучасністю.

Співбесіда дасть змогу виявити як суто історичні теоретичні знання та практичні вміння вступника щодо володіння історією України, так і надати комплексну оцінку індивідуального рівня особистісного розвитку й готовності до комунікативної соціально-психологічної взаємодії в процесі навчання у ЗВО. Оцінку рівня знань, умінь, навичок та компетентностей вступника здійснює предметна екзаменаційна комісія, яка заносить результати співбесіди до екзаменаційної відомості та протоколу співбесіди.

Для проведення вступного випробування з історії України наказом ректора Херсонської державної морської академії створюється комісія, до складу якої входять голова предметної екзаменаційної комісії, екзаменатори.

ВИМОГИ ДО СФОРМОВАНOSTІ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Під час співбесіди абітурієнти повинні:

Знати:

- ✓ Значення ключових понять та термінів;
- ✓ дати основних подій та хронологічні межі періодів;
- ✓ перебіг подій історичного процесу;
- ✓ знакові історичні персоналії;
- ✓ історико-культурні пам'ятки, значимі для українського суспільства.

Вміти:

- ✓ визначати правильність застосування в історичному контексті понять і термінів;
- ✓ застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ;
- ✓ співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами;
- ✓ порівнювати, пояснювати, аналізувати, узагальнювати історичні факти та діяльність історичних осіб, спираючись на здобуті знання;
- ✓ встановлювати близькі та далекі причинно-наслідкові зв'язки між подіями та процесами, аргументовано, на основі історичних фактів обстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему, толерантно ставитися до протилежних думок;
- ✓ критично ставитися до тенденційної інформації.

ПЕРЕЛІК ТЕМ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА СПІВБЕСІДУ

1. Україна в Першій світовій війні.

Факти: Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз визволення України. Загальна українська рада. Военні дії на території України в 1914–1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях у 1914–1917 рр.

Дати: серпень 1914 р. - утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців (УСС), створення Союзу визволення України; 1914 р. Галицька битва; 1915 р. утворення Загальної української ради; 1916 р. – Брусиловський прорив.

Персоналії: Кость Левицький, Дмитро Донцов, Андрій Жук, Михайло Галущинський, Вільгельм Франц фон Габсбург-Лотрінген (Василь Вишиваний).

Поняття та терміни: світова війна, Галицько-Буковинське генерал-губернаторство, мобілізація, евакуація.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі військові події на території України в 1914-1917 рр., бойовий шлях легіону УСС, Галицько-Буковинське генерал-губернаторство;
- характеризувати територіально-політичні плани ворогуючих держав щодо українських земель, позиції українських політичних сил щодо війни, політичне життя та соціально-економічне становище населення в роки війни; діяльність вказаних історичних діячів;
- визначати політичні та соціально-економічні наслідки війни для українського суспільства;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

2. Початок Української революції.

Факти: Революційні події в Україні в 1917 – на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення. Універсали Української Центральної Ради. Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення УНР. Кримськотатарський

національний рух. «Всеукраїнський з'їзд рад» у м. Харків. Перша війна більшовицької Росії з УНР. Бій біля станції Крути. Події 1917 р. в Криму. Проголошення незалежності УНР. Окупація більшовицькою Росією України. Берестейський мирний договір. Вигнання більшовиків із території УНР. Похід Петра Болбочана на Крим. Конституція УНР.

Дати: березень 1917 р. – утворення Української Центральної Ради (УЦР); квітень 1917 р. – Всеукраїнський національний конгрес; червень 1917 р. – I Універсал УЦР; липень 1917 р. – II Універсал УЦР; листопад 1917 р. – III Універсал УЦР; 9 (22) січня 1918 р. – IV Універсал УЦР, проголошення незалежності Української Народної Республіки (УНР); січень 1918 р. – бій біля станції Крути; січень (лютий) 1918 р. – Берестейський мирний договір між УНР та державами Четверного союзу.

Персоналії: Михайло Грушевський, Володимир Винниченко, Сергій Єфремов, Петро Болбочан, Номан Челебіджіхан.

Поняття та терміни: автономізація, самостійники, Українська Центральна Рада, універсали УЦР, Генеральний Секретаріат, Вільне козацтво, Установчі Збори, більшовизм, курултай.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів;
- співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами;
- визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі територію УНР згідно з III Універсалом УЦР; напрямки наступу-більшовиків під час першої війни Росії з УНР; територію УНР за Берестейським мирним договором;
- характеризувати діяльність УЦР, українських партій; основні положення універсалів УЦР; взаємовідносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією; боротьбу за владу в Києві в жовтні - листопаді 1917 р.; ультиматум Раднаркомом; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини Української революції, її характер; роль «Всеукраїнських з'їздів рад» у містах Київ та Харків; причини та наслідки першої війни більшовицької Росії з УНР; здобутки і прорахунки УЦР в державотворчому процесі;
- пояснювати історичне значення універсалів УЦР;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

3. Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності.

Факти: Гетьманський переворот. Українська Держава. Західноукраїнська Народна Республіка. Український національний рух на Буковині й у Закарпатті. Акт злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918–1919 рр. Директорія. Друга війна більшовицької Росії з УНР. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Політика воєнного комунізму. Червоний терор. Військова інтервенція Антанти на півдні України. Денікінський режим в Україні. Повернення більшовицької влади. Перший Зимовий похід. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий Зимовий похід армії УНР. Холодноярська республіка (1919–1922 рр.). Культура та духовність.

Дати: 29 квітня 1918р.- державний переворот і прихід до влади Павла Скоропадського; 1 листопада 1918 р. - Листопадовий зрив у Львові; 13 листопада 1918 р. проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР); листопад 1918 р. заснування Української академії наук (УАН); 14 листопада. 1918 р. - утворення Директорії; 22 січня 1919 р. - проголошення Акта злуки УНР та ЗУНР; грудень 1919 –травень 1920 рр. - Перший Зимовий похід армії УНР; квітень 1920 р. - Варшавська угода; березень 1921 р. – Ризький мирний договір; 1921 р. - утворення Української автокефальної православної церкви (УАПЦ); листопад 1921 р. - Другий Зимовий похід армії УНР.

Персоналії: Павло Скоропадський, Дмитро Вітовський, Євген Петрушевич, Симон Петлюра, Нестор Махно, Василь Липківський, Григорій Нарбут, Володимир Вернадський.

Поняття та терміни: Директорія, соборність, отаманщина, воєнний комунізм, червоний терор, інтервенція, Чортківська офензива, Київська катастрофа, автокефальна церква.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі територію Української Держави Павла Скоропадського; хід воєнних дій на території України в 1918-1921 рр.;
- характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана Павла Скоропадського, Директорії УНР, ЗУНР, Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР), зміст Варшавської угоди між УНР та

Польщею, Ризького мирного договору, культурне життя, в Україні в 1918-1921 рр.; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини гетьманського перевороту та падіння влади гетьмана Павла Скоропадського; особливості внутрішнього та зовнішнього становища УНР часів Директорії; причини і наслідки українсько-польської війни та підписання Симоном Петлюрою Варшавської угоди; причини поразки Української революції;
- пояснювати історичне значення відновлення української державності на східно- та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт злуки УНР та ЗУНР);
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

4. Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні.

Факти: Масовий голод у південних губерніях УСРР. Антирелігійна кампанія. Неп в УСРР. Вхідження УСРР до складу СРСР. Утворення Кримської АСРР. Національна політика радянської влади в УСРР. Молдавська АСРР. Суспільно-політичне життя. Ліквідація багатопартійності. Політика коренізації/українізації в УСРР. Згорання непу і перехід до директивної економіки. Індустріалізація. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Культура. Духовне життя.

Дати: 1921-1923 рр. - масовий голод в Україні; 1922 р. - вхідження УСРР до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР); 1923 р. - початок політики коренізації/українізації в УСРР; 1925 р. - проголошення курсу на індустріалізацію.

Персоналії: Олександр Шумський, Микола Хвильовий, Михайло Волобуєв.

Поняття та терміни: тоталітарний режим, нова економічна політика (неп), коренізація, українізація, індустріалізація.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої УСРР у 1921-1928 рр.;
- характеризувати складові непу, процес стабілізації економічного й соціального життя в
- Україні; національну, релігійну та церковну політику в Україні, коренізацію/українізацію та її наслідки, особливості української культури; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини та наслідки вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні; коренізації / українізації, її вплив на суспільство та українську культуру;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

5. Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні.

Факти: Форсована індустріалізація. Насильницька колективізація. Примусові хлібозаготівлі. Опір селянства. Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид Українського народу. Масштаби та наслідки Голодомору. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання більшовицьким режимом. Політичні процеси 1920-х – початку 1930-х рр. Згорання українізації. Ідеологізація суспільного життя в Україні. Культ особи. Великий терор. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Національно-демографічні зміни. Розстріляне відродження. Антирелігійна кампанія.

Дати: 1928/1929-1932 рр. - перша п'ятирічка; 1928 р. - судовий процес у Шахтинській справі; 1929 р. - початок насильницької колективізації; 1930 р. - судовий процес у справі Спілки визволення України (СВУ); 1932-1933 рр. - Голодомор в Україні; 1934 р. - перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва; 1937 р. -ухвалення Конституції УРСР; 1937-1938 рр. - «Великий терор».

Персоналії: Казимир Малевич, Михайло Бойчук, Леся Курбас, Олександр Довженко.

Поняття та терміни: п'ятирічка, соціалістична індустріалізація, колективізація сільського господарства, репресії, розкуркулення, закон про п'ять колосків, Голодомор, чорна дошка, націонал-ухильництво, розстріляне відродження, Головне управління таборів (ГУТаб), паспортна система, геноцид, соціалістичний реалізм.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами;
- визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі основні індустріальні об'єкти, побудовані в роки перших п'ятирічок, райони, що найбільш постраждали від Голодомору;
- характеризувати сутність політики форсованої індустріалізації та насильницької колективізації; взаємозв'язок між складовими політики сталінського тоталітарного режиму (індустріалізація, колективізація, «культурна революція», масові репресії); зміни в соціальній структурі

- населення, особливості культурного життя періоду; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини, джерела фінансування та наслідки політики форсованої індустріалізації та насильницької колективізації; причини та наслідки масових репресій, Голодомору;
 - пояснювати взаємозв'язок між економічними перетвореннями та структурними змінами в суспільстві, масовими репресіями;
 - сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

6. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період.

Факти: Правовий статус українських земель у складі Польщі. Національна політика та міжнаціональні відносини. Економічне і соціальне становище населення. Українська кооперація. Просвітні організації краю. Українські політичні і громадські організації. Українська військова організація та ОУН. Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Суспільно-політичне життя. Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й соціально-економічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Культура та духовність. Політичне і культурне життя української еміграції.

Дати: 1920 р. - підписання Бессарабського протоколу, визнання країнами Антанти входження Бессарабії до складу Румунії; 1923 р. - визнання країнами Антанти входження Східної Галичини до складу Польщі, саморозпуск уряду ЗУНР; 1925 р. – утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО); 1929 р. – утворення Організації українських націоналістів (ОУН); 1930 р. - проведення польською владою акції «пацифікації»; 1938 р. - надання автономії Підкарпатській Русі у складі Чехо-Словаччини; 15 березня 1939 р. - проголошення незалежності Карпатської України.

Персоналії: Євген Коновалець, Володимир-Сергій Залозецький-Сас, Василь Мудрий, Августина Волошина.

Поняття та терміни: осадництво, пацифікація, інтегральний націоналізм, русинство, політична еміграція.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, Явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, територіальні межі Карпатської України;

- характеризувати вплив міжнародної ситуації 1920-1930-х рр. на політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, різні течії національного руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1930-х рр.; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини поділу українських земель між різними державами в 1920-1930-х рр. та їх наслідки для суспільства; причини і наслідки діяльності українських політичних сил;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

7. Україна в роки Другої світової війни.

Факти: Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії. Радянізація. Масові політичні репресії 1939–1940 рр. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941–1942 рр. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи. Злочини комуністичного тоталітарного режиму. Окупація України військами Німеччини та її союзниками. «Новий порядок». Масове знищення мирного населення. Голокост. Опір окупантам. Український визвольний рух. Проголошення Акту відновлення Української Держави. Поліська Січ. Українська повстанська армія. Українсько-польське протистояння. Радянський партизанський рух. Бойові дії 1942–1943 рр. Вигнання німецьких військ та їхніх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України. Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом. Українське питання на Тегеранській, Ялтинській і Потсдамській конференціях. Ціна війни. Культура й духовність.

Дати: 23 серпня 1939 р. - радянсько-німецький договір про ненапад і таємний протокол до нього («пакт Молотова-Ріббентропа»); 1 вересня 1939р.- початок Другої світової, війни; 17 вересня 1939 р, - вторгнення Червоної армії на територію Західної України; червень 1940 р. - вторгнення Червоної армії на територію Бессарабії та Північної Буковини; 22 червня 1941 р. - напад Німеччини на СРСР; 30 червня 1941 р. -проголошення Акта відновлення Української Держави; 14 жовтня 1942 р - створення Української повстанської армії (УПА); грудень 1942 р.- початок вигнання німецьких військ та їх союзників з України; 6 листопада 1943 р. - вигнання німецьких окупантів з м. Київ; січень-лютий 1944 р.- Корсунь-Шевченківська наступальна операція; 28 жовтня 1944 р. - завершення вигнання німецьких військ, та їх союзників з території України; 9 травня 1945 р.- День перемоги над нацизмом у Другій світовій війні; 2 вересня 1945 р .завершення Другої світової війни.

Персоналії: Іван Багряний, Тарас Бульба (Боровець), Степан Бандера, Андрій Мельник, Ярослав Стецько, Роман Шухевич, Кирило Осьмак, Іван Кожедуб, Олексій Берест, Амет-Хан Султан, Василь Порик, Кузьма Дерев'янка, Олена Теліга.

Поняття та терміни: радянська, план Барбаросса, випалена земля, нацистський новий порядок, план Ост, Голокост, оstarбайтери, концтабори, колабораціонізм, похідні групи, Поліська Січ, бандерівці, чорносвітники, депортація, український визвольний рух.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі, приєднані до УРСР у 1939-1940 рр.; основні події, пов'язані з початком та завершенням вигнання з України німецьких загарбників і їх союзників; окупаційні зони, на які була поділена Україна; території активних дій різних течій руху опору окупантам;
- характеризувати суть гітлерівських планів «Барбаросса» та «Ост», «нацистського нового порядку», Голокост, діяльність українського визвольного руху, діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 р. для українських земель, політики радянської новоприєднаних до УРСР територій, причини поразок Червоної армії у 1941-1942 рр., основні результати та наслідки війни для України й українського народу, внесок українського народу в перемогу над нацистською Німеччиною та її союзниками; особливості культури й духовного життя в період війни;
- пояснювати наслідки найважливіших воєнних подій 1941–1944 рр. на території України, депортації кримських татар та інших народів Криму;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

8. Україна в перші повоєнні роки.

Факти: Україна - співзасновниця ООН.

Встановлення кордонів УРСР у міжнародних договорах. Посилення радянської та репресії у західних областях УРСР. Український визвольний рух у 1944–1950-х рр. Обмін населенням між Польщею й УРСР. Масові депортації (1944–1946 рр.). Операції «Вісла» і «Захід». Ліквідація УГКЦ. Внутрішньополітична й економічна ситуація в УРСР. Масовий голод 1946–

1947 рр. Ідеологічні кампанії. «Чистки» творчої інтелігенції. Культура й духовність.

Дати: 1945 р. - входження Закарпаття до складу УРСР; квітень 1945 р. – Україна - співзасновниця Організації Об'єднаних Націй (ООН); березень 1946 р. - ліквідація УГКЦ; 1946-1947 рр. - масовий голод в Україні; квітень - липень 1947 р. - проведення польською владою операції «Вісла»; жовтень 1947 р. - проведення операції «Захід»; 1951р. - встановлення західного кордону УРСР.

Персоналії: Олександр Богомолець, Сергій Лебедєв, Андрій Малишко, Максим Рильський, Володимир Сосюра, Павло Тичина, Володимир Філатов, Василь Кук, Йосип Сліпий.

Поняття та терміни: відбудова, операція «Вісла», операція «Захід», ждановщина, лисенківщина, космополітизм, холодна війна.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України; характеризувати політику влади щодо соціально-економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя, хід операцій «Вісла» та «Захід»; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати особливості та наслідки радянської західних областей, причини та наслідки проведення операцій «Вісла» та «Захід», розгортання ідеологічних кампаній;
- пояснювати причини масового голоду в Україні, ліквідації УГКЦ;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

9. Україна в умовах десталінізації.

Факти: Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах. XX з'їзд КПРС. Десталінізація і лібералізація суспільного життя. Зміни адміністративно-територіального устрою: входження Кримської області до складу УРСР. Зміни в управлінні господарством. Зародження дисидентського руху та його течії. «Шістдесятництво». Антирежимні виступи 1960-х рр. Культура й духовність.

Дати: 1953-1954 рр. - повстання політичних в'язнів у сталінських концтаборах, ліквідація ГУТабу; лютий 1954 р. - входження Кримської області до складу УРСР; 1956 р. – XX з'їзд КПРС, засудження культу особи; 1959 р. - утворення Української робітничо-селянської спілки; 1959 р. - утворення Клубу творчої молоді «Сучасник» у м. Київ.

Персоналії: Катерина Білокур, Левко Лук'яненко, Іван Світличний, Василь Стус, Алла Горська, Ліна Костенко, Євген Свєрстюк, Василь Симоненко, Лесь Танюк, Сергій Корольов.

Поняття та терміни: десталінізація, культ особи, лібералізація, політична реабілітація, відлига, раднаргосп, шістдесятники, дисиденти..

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України;
- характеризувати сутність процесу десталінізації; спроби реформ управління економікою в середині 1950-1960-хрр., особливості розвитку культури; сутність антирежимного руху та його течії; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- пояснювати причини та наслідки входження Кримської області до складу УРСР;
- визначати наслідки процесу лібералізації, реформ для українського суспільства, причини виникнення та значення антирежимного руху;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються тем.

10. Україна в період загострення кризи радянської системи.

Факти: Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. Конституція УРСР 1978 р. Економічна ситуація в УРСР. Дисидентський рух: течії, форми і методи боротьби. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Самвидав. Кримськотатарський національний рух. Культура й духовність.

Дати: 1965 р. – перша хвиля масових затримань діячів антирежимного руху; 1970/1972 рр . - видання самвидавного «Українського вісника»; 1972 р. - друга хвиля масових затримань діячів антирежимного руху; 1976 р. - утворення Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод (УГГ).

Персоналії: Іван Дзюба, Валерій Марченко, Петро Григоренко, Микола Руденко, В'ячеслав Чорновіл, Михайло Брайчевський, Сергій Параджанов, Іван Миколайчук, Олесь Гончар, Леонід Биков, Володимир Івасюк, Мустафа Джемільєв, Микола Амосов, Олег Антонов.

Поняття та терміни: застій, дефіцит, розвинений соціалізм, номенклатура, самвидав, тамвидав, правозахисник.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати наслідки змін в політичному керівництві УРСР на початку 1970-х рр.; стан економіки; основні вимоги та напрями дисидентського руху 1960-1970-х рр., явища у сфері культури, політику зросійщення; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, активізації спротиву, досягнення та проблеми розвитку соціальної сфери;
- пояснювати значення дисидентського руху;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

11. Відновлення незалежності України.

Факти: Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Гласність і політичний плюралізм. Український національно-демократичний рух. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Вибори до Верховної Ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Революція на граніті. Створення Автономної Республіки Крим (АРК). Меджліс кримськотатарського народу (червень 1991 р.). Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визнання України. Культура. Духовне відродження.

Дати: квітень 1985 р. - початок «перебудови»; 26 квітня 1986 р. - катастрофа на Чорнобильській атомній електростанції (АЕС); вересень 1989 р. - створення Народного руху України за перебудову; березень 1990 р.- проведення перших альтернативних виборів до Верховної Ради УРСР; 16 липня 1990 р. - ухвалення Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України; жовтень 1990 р. - «революція на граніті»; 24 серпня 1991 р. - ухвалення Верховною Радою УРСР Акта проголошення незалежності України; 1 грудня 1991р.- проведення Всеукраїнського референдуму та обрання Президента України.

Персоналії: Леонід Кравчук.

Поняття та терміни: перебудова, гласність, плюралізм, український національно-демократичний рух, багатопартійність, суверенітет, незалежність, ринкові відносини, референдум, президент.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати зміст та основні напрями політики «перебудови», розгортання соціального і національного рухів, зв'язок між національно-демократичним і дисидентським рухами як формами українського визвольного руху, процес формування багатопартійності, зміст Декларації про державний суверенітет України та Акту проголошення незалежності України, особливості соціально-економічної становища УРСР; діяльність вказаного історичного діяча;
- визначати причини та наслідки поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення, падіння авторитету Комуністичної партії України;
- пояснювати причини розпаду СРСР і його наслідки для державотворення в Україні. значення відновлення незалежності України;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

12. Становлення України як незалежної держави.

Факти: Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на батьківщину. Статус Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності. Конституція України. Економіка України в 1991–1998 рр. та в 1998–2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Олігархічна система. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в системі міжнародних відносин. Культура й духовність.

Дати: 6 грудня 1991 р. - започаткування Збройних Сил України; липень 1994 р. - обрання Леоніда Кучми Президентом України; 1995 р. - обрання України членом Ради Європи (РЄ); 28 червня 1996 р. - ухвалення Конституції України; вересень 1996 р. - запровадження національної грошової одиниці - гривні; жовтень-грудень 2004 р. - «Помаранчева революція», обрання Президентом України Віктора Ющенка.

Персоналії: Леонід Кучма, Віктор Ющенко, Любомир Гузар, Леонід Каденюк.

Поняття та терміни: корупція, тіньова економіка, олігарх, Помаранчева революція, поліконфесійність.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з

- періодами, факти-події – з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (області, АРК, міста Київ, Севастополь);
- характеризувати державотворчі процеси, зміни в політичному, соціально-економічному, національному, культурному житті, здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий простір; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності;
- пояснювати причини європейської інтеграції України;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

13. Творення нової України.

Факти: Суспільно-політичне життя України в 2005–2013 рр. Авторитарний режим Віктора Януковича. Революція Гідності. Небесна Сотня. Анексія Росією Криму. Агресія Росії проти України. Російсько-українська війна. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти. Спроби мирного врегулювання. Соціально-економічний розвиток України до і після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: угода про асоціацію між Україною та ЄС. Режим безвізового в'їзду в країни ЄС для громадян України. Культура й духовність.

Дати: 2008 р. - вступ України до Світової організації торгівлі і(SOP); січень 2010 р. - обрання Віктора Януковича Президентом України; листопад 2013 – лютий 2014 рр. - революція Гідності, повалення авторитарного режиму; червень 2014 р. - обрання Петра Порошенка Президентом України; 2014 р. - підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС); вересень 2014р. - лютий 2015 р. – Мінські домовленості.

Персоналії: Петро Порошенко.

Поняття та терміни: Євромайдан, Революція Гідності, Небесна Сотня, анексія, сепаратизм, антитерористична операція, тимчасово окупована територія, кіборг, волонтерський рух, люстрація, громадянське суспільство, безвізовий режим, екуменізм.

Предметні уміння:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;

- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (області, АРК, міста Київ, Севастополь);
- характеризувати перебіг державотворчих процесів в Україні впродовж останнього десятиліття; природу походження, рушійні сили та значення Євромайдану і Революції Гідності; чинники формування громадянського суспільства в незалежній Україні; важливість для України політичної асоціації, економічної інтеграції та впровадження безвізового режиму з ЄС; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності; основні тенденції та протиріччя соціально-економічного розвитку України в 2005–2008, 2008–2014 і після 2014 р.
- пояснювати передумови, ознаки та наслідки агресії Росії проти України;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ПІД ЧАС СПІВБЕСІДИ

Співбесіда з історії України у 2026 році проводиться у два етапи:

1. Перший етап (дистанційний) – вступний тест на електронній освітній платформі Moodle.
2. Другий етап (усний) – усна вступна співбесіда.

Загальний підсумковий результат вступного вираховується як сума балів, отриманих вступником за кожний етап (бал за комп'ютерне тестування додається до балу за усну відповідь).

Вступний тест на платформі Moodle містить 25 завдань закритої форми, кожне з яких передбачає вибір однієї правильної відповіді з чотирьох можливих варіантів. За кожну правильну відповідь вступник отримує 4 бали. Максимальна оцінка за цей етап становить – 100 балів.

Усна вступна співбесіда передбачає відповіді вступника на три довільних питання із загального переліку питань програми з історії України. Оцінювання відповідей здійснюється за кожне питання окремо з наступним визначенням загального балу за усний етап:

- Перше питання – максимально 33 бали;
- Друге питання – максимально 33 бали;
- Третє питання – максимально 34 бали.

Разом за три усні відповіді абітурієнт максимально може отримати 100 балів.

У відповідях абітурієнтів оцінюються розуміння історичних процесів, правильність наведення дат, хронологічних меж найважливіших подій і процесів, понять, місць подій, обставин, учасників, результатів подій тощо. Усна відповідь повинна становити чітку, послідовну розповідь та ґрунтуватися на принципах історизму, де явища потрібно розглядати в конкретних умовах часу і місця, та об'єктивності, де історичний процес є закономірністю, що визначає процес суспільно-політичного розвитку.

При оцінюванні відповідей на питання з історії України враховується розуміння вступником закономірностей історичного розвитку України, його здатність визначити й проаналізувати об'єктивну обумовленість явищ і процесів, їхній причинний зв'язок, обґрунтувати власне ставлення до історичної події, явища, діяча.

Оцінювання усних відповідей вступників з історії України

Бали	Критерії оцінювання
0	Абітурієнт не приступив до відповіді.
1-10	Вступник частково володіє знаннями про послідовність подій, розрізняє окремі історичні події та явища, але не бачить логічного зв'язку між ними; частково визначає характерні суттєві риси історичних явищ та подій.
11-22	Вступник демонструє знання частини програмного матеріалу, але питання розкрито неповно; відповідь свідчить про володіння лише окремими знаннями та вміннями; вступник слабо орієнтується у ключових поняттях та термінах, має фрагментарні навички роботи з історичними джерелами; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання.
23-30	Вступник має достатньо повні знання, вільно використовує навчальний матеріал у стандартних та змінених нестандартних ситуаціях; логічно висвітлює події з точки зору історичного взаємозв'язку; синхронізує історичні події; володіє методами аналізу історичних подій, явищ, процесів, але припускається незначних помилок.
31-33/34	Вступник має глибокі та повні знання історичних подій, явищ, процесів; демонструє вміння критично оцінювати діяльність історичних діячів; може визначати тенденції та протиріччя історичних процесів; вільно орієнтується у нестандартних ситуаціях, відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; володіє системними знаннями; вільно висловлює власні судження, переконливо їх аргументуючи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Власов В.С., Кульчицький С.В., Панарін О.Є. Історія України (рівень стандарту): Підручник для 10-го класу. – К: ТОВ «Літера ЛТД», 2023.
2. Хлібовська Г.М., Крижанівська Н.Є., Наумчук О.В. Історія України (рівень стандарту): Підручник для 10-го класу. – К: ТзОВ «Астон», 2023.
3. Галімов А.А., Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України (рівень стандарту): Підручник для 11-го класу. – К: ТОВ «Видавництво «Ранок», 2024.
4. Хлібовська Г.М., Крижанівська Н.Є., Наумчук О.В. Історія України (рівень стандарту): Підручник для 11-го класу. – К: ТзОВ «Астон», 2024.
5. Власов В.С., Кульчицький С.В., Панарін О.Є. Історія України (профільний рівень): Підручник для 11-го класу. – К: ТОВ «Літера ЛТД», 2024.
6. Гісем О.В., Мартинюк О.О., Сирцова О.М., Галімов А.А. Історія України (профільний рівень): Підручник для 11-го класу. – К: ТОВ «Видавництво «Ранок», 2024.
7. Панчук І. ЗНО. Історія України. Міні-довідник. – К.: Підручники і посібники, 2020.
8. Скирда І. Історія України. Комплексна підготовка до ЗНО. – К.: Весна, 2019.
9. Лебедєва Ю. Історія України. Комплексна підготовка до ЗНО. – К.: Генеза, 2020.
10. Сорочинська Н. Історія України. Комплексне видання для підготовки до ЗНО і ДПА 2021. – К.: Богдан, 2021.
11. Земерова Т. Історія України. Комплексне видання + тести у форматі НМТ 2025 /комплект. – К.: Підручники і посібники, 2024.
12. Гісем О.В. Історія України ЗНО НМТ 2025. Довідник + тести. Повний курс. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2024.
13. Середюк Т. Історія України. Навігатор для підготовки до ЗНО НМТ. Комплексний довідник. – Тернопіль: Астон, 2024.
14. Гісем О. Історія України. Усе для підготовки до НМТ 2025. – Київ, Харків: Ранок, 2024.
15. Гісем О. НМТ 2026. Історія України. Тестовий зошит. – Київ, Харків: Ранок, 2025.